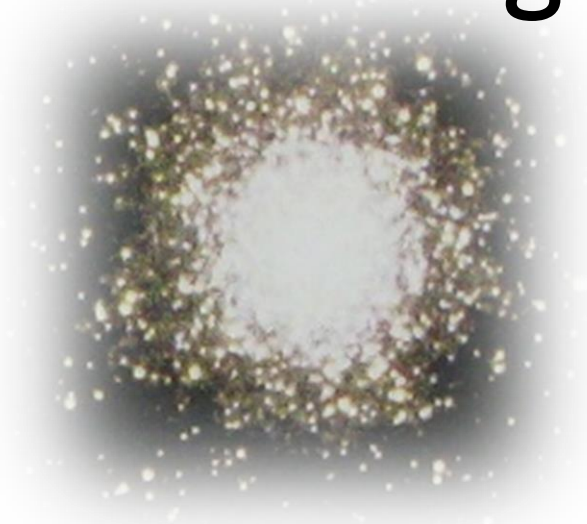

Eugeniusz Rybka (1898-1988) w drodze do gwiazd

Wystawa została przygotowana przez pracowników Obserwatorium Astronomicznego UJ i towarzyszyła konferencji poświęconej prof. Eugeniuszowi Rybce, która miała miejsce na Wydziale FAIS UJ w dniach 18-19 czerwca 2018 roku

W Bibliotece WFAIS była prezentowana w dniach 20 czerwca – 31 lipca 2018

Na wystawie zaprezentowano wybrane dzieła Profesora Eugeniusza Rybki oraz zdjęcia, które pochodzą z okresu Jego działalności naukowo – dydaktycznej, głównie z okresu krakowskiego. Pokazują m.in. moment uroczystego otwarcia Obserwatorium na Skale, jego wcześniejszą budowę, a także prowadzenie obserwacji zabytkową obecnie lunetą Grubb.

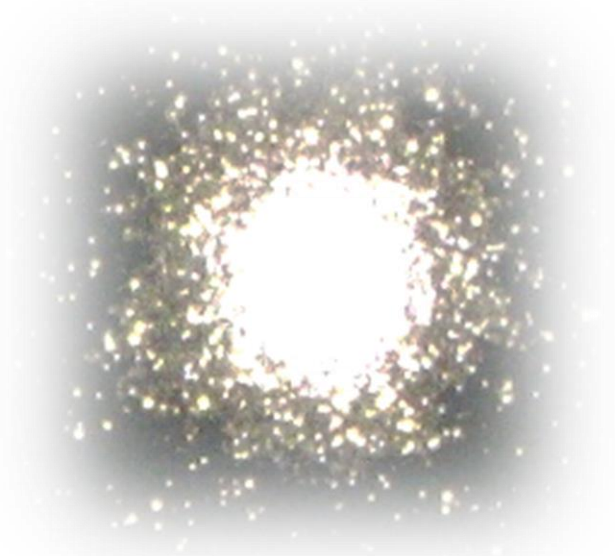

W 2018 roku przypada sto dwudziesta rocznica urodzin i trzydziesta rocznica śmierci wybitnego polskiego astronoma **Profesora Eugeniusza Rybki**.

Eugeniusz Rybka urodził się w 1898 r. w Radzyminie, zmarł we Wrocławiu w 1988 r. Zajmował się przede wszystkim fotometrią fotograficzną i fotoelektryczną gwiazd, w późniejszym czasie także historią astronomii. Jest autorem ponad 100 prac naukowych a jego działalność dydaktyczna zaowocowała zbiorem uaktualnianych podręczników licealnych i akademickich z astronomii, z których studenci korzystają po dziś dzień.

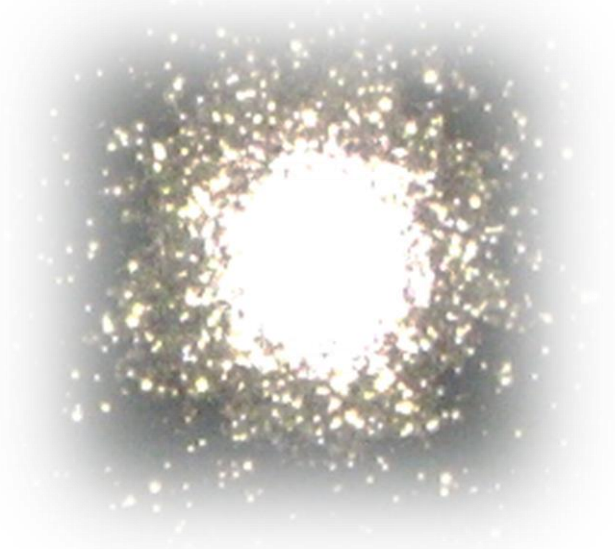

Chociaż wybuch I wojny światowej w 1914 roku przerwał jego edukację w gimnazjum, E. Rybka samodzielnie przygotował się do matury i w 1917 roku uzyskał świadectwo dojrzałości. W tym czasie wstąpił również do Polskiej Organizacji Wojskowej. Po zakończeniu działań wojennych, jesienią 1918 roku podjął studia na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jednak powrót do służby wojskowej sprawił, że szybko przerwał naukę. Pod koniec 1920 roku wrócił na uniwersytet i kontynuował studia. W 1921 roku objął stanowisko rachmistrza naukowego w krakowskim Obserwatorium Astronomicznym, pracując pod opieką prof. Tadeusza Banachiewicza. Jesienią 1923 roku E. Rybka przeniósł się do Warszawy, gdzie pracując w tamtejszym obserwatorium napisał pracę doktorską dotyczącą przeprowadzonych na początku XX wieku obserwacji zakryć gwiazd przez księżyc. Przewód doktorski ukończył w 1926 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim.

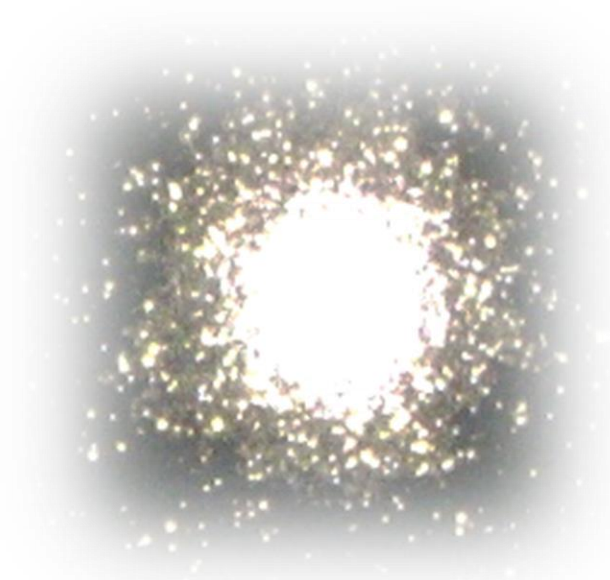
W 1930 roku dzięki otrzymanemu stypendium naukowemu wyjechał do Lejdy, gdzie pod kierunkiem prof. Einara Hertzsprunga zaznajomił się z nową techniką fotometrii fotograficznej gwiazd. Za badania gromad kulistych gwiazd E. Rybka otrzymał w styczniu 1932 roku habilitację na Uniwersytecie Warszawskim. W niedługim czasie wyjechał do Lwowa, gdzie na Uniwersytecie Jana Kazimierza objął katedrę astronomii i kierownictwo Zakładu Astronomii. Po wybuchu II wojny światowej kontynuował pracę na uniwersytecie mimo, że w 1944 roku zabroniono mu wykładać po polsku.

W styczniu 1945 roku został aresztowany przez NKWD, zwolniony po kilku miesiącach jeszcze w sierpniu tego roku wyjechał do Wrocławia i objął kierownictwo Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Dalej zajmował się fotometrią gwiazdową. W 1949 roku odwiedził ponownie Lejdę, by poznać nowoczesną metodę fotoelektryczną. Współpracował z astronomami radzieckimi, wziął udział w pracach Międzynarodowej Unii Astronomicznej. W 1952 roku został wybrany na 6-letnią kadencję wiceprezydenta MUA.

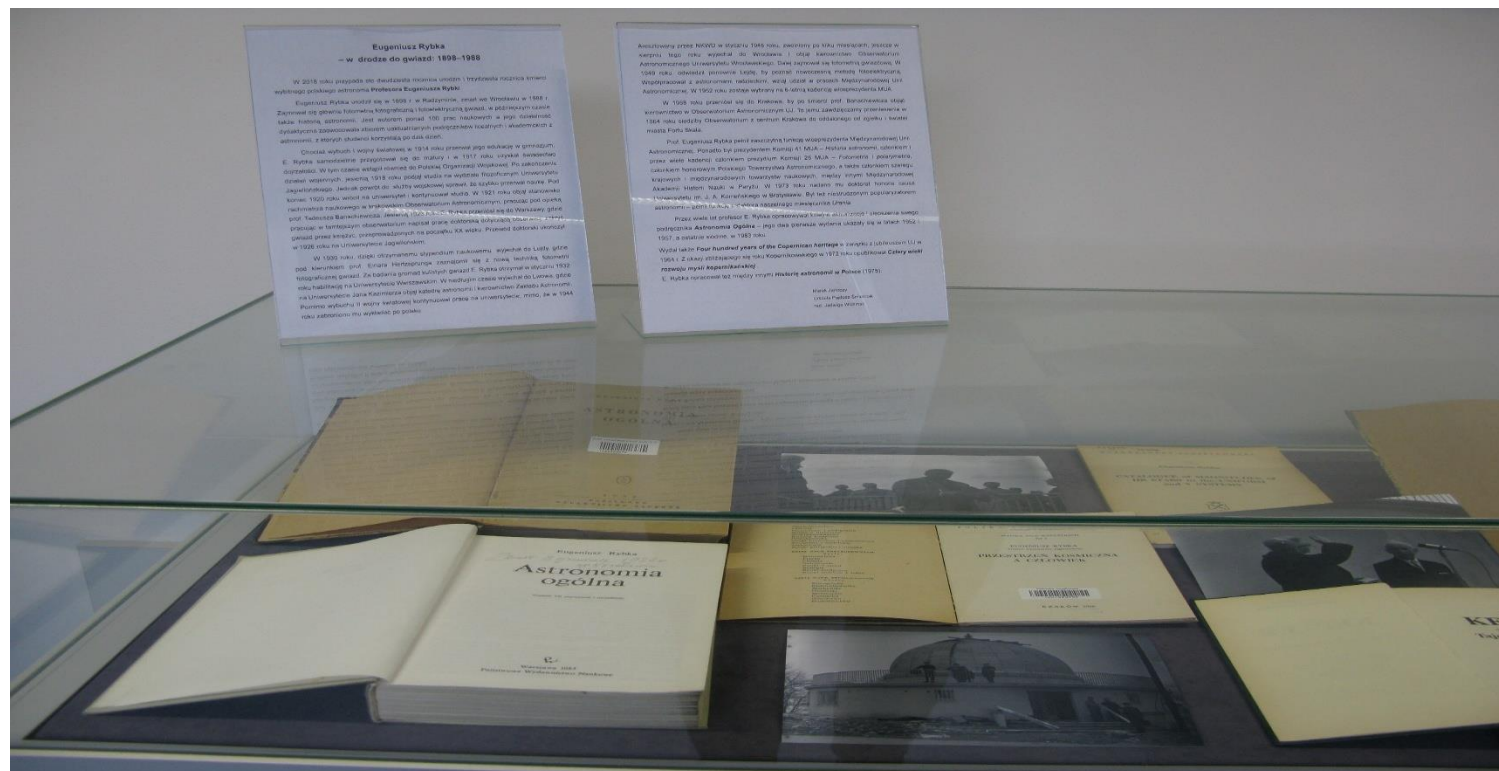
W 1958 roku przeniósł się do Krakowa, by po śmierci prof. Banachiewicza objąć kierownictwo w Obserwatorium Astronomicznym UJ. To jemu zawdzięczamy przeniesienie w 1964 roku siedziby Obserwatorium z centrum Krakowa do oddalonego od zgiełku i światła miasta Fortu Skała.

Prof. Eugeniusz Rybka pełnił zaszczytną funkcję wiceprezydenta Międzynarodowej Unii Astronomicznej. Ponadto był prezydentem Komisji 41 MUA – *Historia astronomii*, członkiem i przez wiele kadencji członkiem prezydium Komisji 25 MUA – *Fotometria i polarymetria*, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Astronomicznego, a także członkiem szeregu krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, między innymi Międzynarodowej Akademii Historii Nauki w Paryżu. W 1973 roku nadano mu doktorat honoris causa Uniwersytetu im. J. A. Komeńskiego w Bratysławie. Był też nieustrudzonym popularyzatorem astronomii – pełnił funkcję redaktora naczelnego miesięcznika *Urania*.

Z okazji jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1964 r. Eugeniusz Rybka wydał *Four hundred years of the Copernican heritage*. W związku z przypadającym w 1972 roku Rokiem Kopernikańskim opublikował *Cztery wieki rozwoju myśli kopernikańskiej*. Opracował również *Historię astronomii w Polsce* (1975).

Przez wiele lat profesor E. Rybka opracowywał kolejne aktualizacje i ulepszenia swego podręcznika ***Astronomia Ogólna*** – jego dwa pierwsze wydania ukazały się w latach 1952 i 1957, a ostatnie siódme, w 1983 roku.

Scenariusz wystawy: Marek Jamrozy, Urszula Pajdosz-Śmierciak
Przygotowanie prezentacji: Jadwiga Wichman
Zdjęcia: Jadwiga Wichman

Więcej informacji o konferencji:

https://www.uj.edu.pl/kalendarz/-/journal_content/56_INSTANCE_5De61CKaqzOI/10172/139763439

Jamrozy M., *W drodze do gwiazd*, ALMA MATER, nr 204-205 (2018/2019), s. 136-137:

https://almamater.uj.edu.pl/documents/2910359/139381907/Alma_Mater_204-205/e25f58df-0cd4-4268-afcd-78eb66af7a08